

RB 113/22

C2022/896

Handlägningsordning för utvärderingar av utbildning på forskarnivå för Karlstads universitet

Beslut	113/22	Dnr.	C2022/896	Ersätter	C2021/300
Giltighet fr.o.m.	2022-10-17	t.o.m.	Tills vidare	Handläggare	Eva Bergman

Innehåll

Bakgrund	3
Syfte och utgångspunkter	3
Utvärderingsobjekt - utbildning på forskarnivå	4
Organisation av arbetet.....	4
Bedömargrupper	4
Bedömningsunderlag	5
Bedömningskriterier	6
Arbetsprocessen inför, under och efter en utvärdering	6
Bilaga 1. Förslag på klustring och tidsplan	8
Bilaga 2. Anvisningar självvärderingsrapport med bakgrundsfakta (tabeller)	10
Bilaga 3. Process efter mottagande av bedömrappport	11
Bilaga 4. Mall Handlingsplan	12

Bakgrund

Inom ramen för det nya nationella system för kvalitetssäkring av högre utbildning som har beslutats av Universitetskanslersämbetet (UKÄ) förutsätts att både lärosätena och UKÄ bedriver ett kvalitetssäkringsarbete av sina utbildningar på forskarnivå. Det innebär att UKÄ och lärosätena har ett gemensamt ansvar för kvalitetssäkringen av högre utbildning ¹. Det innebär också att lärosätena ska forma egna utvärderingssystem som kompletterar den utvärdering som genomförs av UKÄ på forskarnivå. Lärosätena ska av UKÄ godkännas vad gäller sin förmåga att, som en del i det lärosätesspecifika kvalitetssystemet, utföra denna uppgift. När ett sådant godkännande har lämnats har lärosätet under en period (sex år) eget ansvar för kvalitetssäkring av sina utbildningar.

UKÄ har en ambition att skapa en koppling mellan lärosätenas kvalitetsarbete och de utvärderingar som UKÄ själva genomför, samtidigt som man önskar att UKÄs utvärderingar ytterligare skall stimulera och utveckla lärosätenas kvalitetsarbete. Det ligger i linje med internationella linjer för kvalitetsarbete av högre utbildning, *Standards and Guidelines for Quality assurance in the European Higher Education Arena* (ESG) ². I det här dokumentet beskrivs formerna Karlstads universitets regelbundna granskning av utbildning på forskarnivå och innefattar utgångspunkter för granskningarna, utvärderingsobjekt, organisationen av granskningen, bedömningsgrunder, underlag, och beskrivning av bedömningsprocessen.

Syfte och utgångspunkter

Syftet med den regelbundna granskningen av forskarutbildningarna vid Karlstads universitet, är att bidra till en kvalitetsutveckling av lärosätets forskarutbildningar och att säkerställa att lärosätets forskarutbildningar håller hög kvalitet.

Modellen för utvärdering av utbildning på forskarnivå skall:

- Säkra och utveckla kvaliteten av utbildningarna och därmed skapa förtroende och legitimitet för dem
- Främja och säkra en akademisk bedömning av kvalitet, där examensmål och den kollegiala bedömningen av dem står i förgrunden
- Syfta till att lära av externa bedömare
- Motsvara de anspråk staten genom UKÄ har på en ordning för kvalitetssäkring

¹ UKÄ 2018. Vägledning för utbildningsutvärdering på forskarnivå

² Standards for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), 2015. (UKÄ's översättning av ESG till svenska finns här: <http://www.uka.se/download/18.2b5bdd71593fab953bdc5ff/1487841879254/ESG-svensk-oversattning.pdf>)

Utvärderingsobjekt - utbildning på forskarnivå

Utvärderingsobjekten utgörs av forskarutbildningsämnena och definieras genom att uppfylla båda följande kriterier: (1) vara inrättat som forskarutbildningsämne enligt de kriterier lärosätet har för att få bli forskarutbildningsämne, (2) ha en fastställd allmän studieplan (ASP). Forskarutbildningsämnena utvärderas av en bedömargrupp, och flera ämnen kommer samtidigt att utvärderas av en och samma bedömargrupp.

Forskarutbildningsämnena grupperas i s.k. kluster. Inför varje utvärdering görs en bedömning av om det aktuella klustrets sammansättning kan behöva finjusteras.

Det är viktigt att påpeka att forskarutbildningsämnena som ingår i ett och samma kluster inte skall jämföras med varandra. Det är heller inte forskningens kvalitet som utvärderas utan förutsättningarna och genomförandet av forskarutbildningen, dvs HUR man gör för att säkerställa att de forskarstuderande når examensmålen.

Forskarutbildningsämnena som utvärderats av UKÄ kommer inte att utvärderas under samma utvärderingsperiod.

Organisation av arbetet

Arbetet kring utvärderingen organiseras så att man drar nytta av den kontinuerliga uppföljningen av utbildning och forskning så som beskrivs i *Sammanhållet kvalitetssystem vid Karlstads universitet*³.

Till varje kluster utser berörd fakultet en granskningssamordnare. Granskningssamordnaren ska administrativt stödja bedömargruppen i deras arbete. Detta sker t.ex. genom att se till att underlag som behövs levereras från centrala stödfunktioner (stödgrupp). Dessutom är granskningssamordnaren behjälplig vid organisation av platsbesök. Granskningssamordnaren kan också ge informativt stöd till forskarutbildningsämnena vid behov.

Kvalitetsrådet vid Karlstads universitet har en roll som referensgrupp som övervakar systemets funktion, ansvarar för utveckling av systemet samt ser till att processen med utvärdering genomförs regelbundet enligt den uppställda tidsplanen.

Bedömargrupper

För utvärdering av forskarutbildningsämnena inom ett kluster tillsätts en bedömargrupp som i normalfallet består av minst tre personer. Vid behov kan en större bedömargrupp utses. Bedömargrupper ska ha följande sammansättning:

- Externa experter, minst två personer som är vetenskapligt kompetenta. De ska rekryteras utanför Karlstads universitet och ska ha gedigen erfarenhet från forskarutbildning inom berört kluster samt god insikt i praxis och kultur. Erfarenhet

³ Sammanhållet kvalitetssystem vid Karlstads universitet, Dnr C2019/1027, RB 127/19.

av ledningsuppdrag och/eller bedömaruppdrag är önskvärt. En av de externa ska utses till ordförande.

- En doktorandrepresentant från Karlstads universitet, som utses av studentkåren. Denna bör ha erfarenhet från forskarutbildning men inte komma från något av ämnena i det berörda klustret.

En jämn könsfördelning ska eftersträvas. Med undantag för doktorandrepresentanten utses samtliga ledamöter och ordförande i bedömargruppen av rektor. Rektor beslutar efter förslag som dekan tagit fram i samråd med ämnena (ämnesföreträdare) i berört kluster.

Utsedd ordförande leder och fördelar arbetet inom bedömargruppen. Bedömargruppen erbjuds av fakulteten ett möte för diskussion om arbetsprocess och bedömningsgrunder. Bedömargruppen avgör själva om mötet behöver äga rum eller inte. Utifrån bedömningsgrunder och underlag ska bedömargruppen bedöma forskarutbildningsämnets befintliga prestationsnivå och möjlighet till utveckling utifrån angivna bedömningsgrunder under rubrik *Bedömningskriterier*. Bedömargruppen ska lämna en bedömarrapport enligt de anvisningar som ges i mallen för bedömargruppens rapport.

Bedömargruppens omkostnader inklusive reskostnader och eventuellt boende betalas av rektors centrala resurs. Ersättning till bedömare utgår från antal arbetsdagar som avsatts för arbetet och följer den dagsersättning som UKÄ tillämpar.

Bedömningsunderlag

Bedömningsunderlag för utvärderingarna utgörs av självvärderingsrapporter samt platsbesök med intervjuer av t.ex. forskarutbildningsansvariga, handledare och doktorander. Självvärderingsrapporten skall beskriva, men framförallt analysera måluppfyllelsen gällande de olika bedömningskriterierna. Dessutom skall bilagor med bakgrundsfakta ingå, vilket beskrivs nedan i bilaga 2. Till exempel ska självvärderingsrapporten innehålla Karlstads universitets kravspecifikation för forskarutbildningsämnena, forskarutbildningsämnets allmänna studieplaner, doktorandernas individuella studieplaner (maximalt 10 slumpmässigt utvalda doktorander), information om personal, publicering, genomströmning och annan statistik. De individuella studieplanerna utgör ett stöd för bedömargruppen att värdera hur kurser och övriga aktiviteter används för att hjälpa doktoranderna att uppnå examensmålen.

En självvärderingsrapport från vart och ett av forskarutbildningsämnena i ett kluster sammanfogas till en gemensam självvärdering. Denna ska ge tillräckligt underlag för bedömning av vart och ett av de ingående forskarutbildningsämnena.

Tid för framtagande av självvärderingsrapport avsätts från berörd fakultet till det aktuella forskarutbildningsämnet.

Ett fysiskt eller digitalt platsbesök ska genomföras. Syftet är dels att ge bedömarna en möjlighet att ställa kompletterande frågor utifrån klustrets självvärdering och dels att möta såväl doktorander som handledare.

Bedömningskriterier

Utvärderingarna ska ha doktoranderna och deras studiegång i fokus. De bör därvid ta fasta på sådana resultat, förutsättningar och processer, liksom sådant kvalitetssäkrings- och kvalitetsutvecklingsarbete, som anges i *Standard and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)* samt Högskolelagen och Högskoleförordningen. I Högskolelagen och Högskoleförordningen specificeras nationella examensmål samt formella grunder för kvalitetsarbetet, bland annat att kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och doktoranderna.

Bedömningskriterierna följer de kriterier som UKÄ utvecklat för sina utvärderingar av forskarutbildning. Bedömningskriterierna ger utrymme för forskarutbildningsämnen att utforma egna arbetsätt, ensamt eller i samarbete med andra, för att uppnå hög kvalitet.

Bedömningskriterierna är följande:

1. Förutsättningar
 - a. Personal
 - b. Forskarutbildningsmiljö
2. Utformning, genomförande och resultat
 - a. Måluppfyllelse: Kunskap och förståelse, Färdighet och förmåga, Värderingsförmåga och förhållningssätt
 - b. Jämställdhet
 - c. Uppföljning, åtgärder och återkoppling
3. Doktorandperspektiv
4. Arbetsliv och samverkan

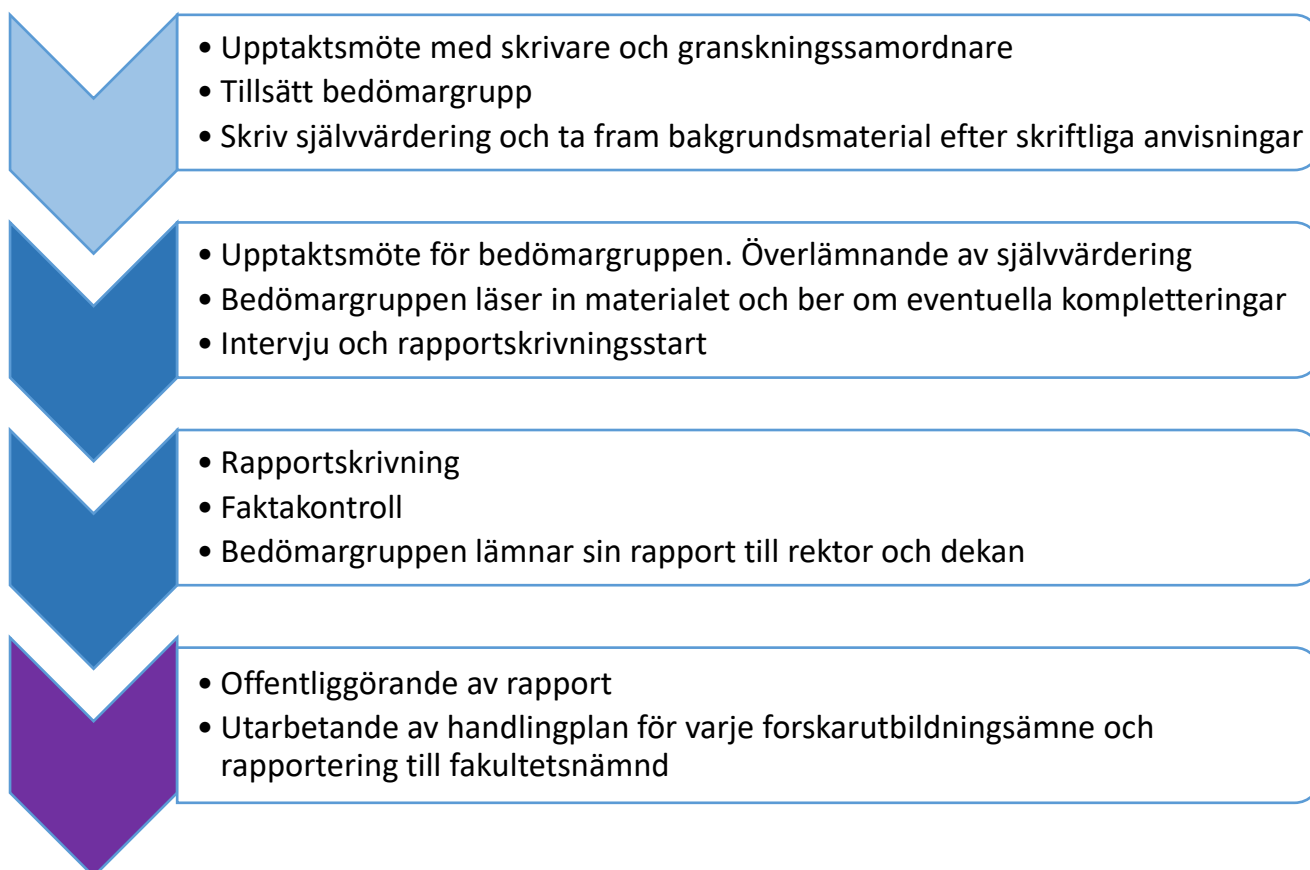
Utvärderingarna ska resultera i identifiering av goda exempel, konstruktiva bidrag för höjd kvalitet men också signalera eventuella brister. I bedömrapporten ska det redogöras för på vilket sätt olika forskarutbildningsämnen har starka respektive svaga sidor. I rapporten ska framgå

- vad som är bra och ger kvalitet i utbildningen och därför borde bevaras och spridas som goda exempel;
- vad som *bör* åtgärdas för att höja utbildningens kvalitet. Kvalitetsdrivande åtgärd som rekommenderas av bedömargruppen;
- vad som *måste* åtgärdas för att höja utbildningens kvalitet. Kvalitetsdrivande åtgärder som om de inte genomförs medför att ämnet inte borde få fortsätta som forskarutbildningsämne.

Arbetsprocessen inför, under och efter en utvärdering

Utvärderingsprocessen av ett forskarutbildningsämne/kluster från uppstart tills att ämnen får en bedömrapport tar ca en och en halv termin. Under utvärderingsprocessens första del tar berörda forskarutbildningsämnen med hjälp av stödgruppen fram självvärderingsrapporter enligt skriftliga anvisningar (Bilaga 2). Samtidigt tillsätts en bedömargrupp för varje kluster som ska utvärderas. Bedömargruppens arbete inleds med en träff där de får utvärderingsunderlaget och kan påbörja sitt arbete. Bedömargruppen kan begära kompletterande material av de utvärderade forskarutbildningsämnena. Perioden

avslutas med att bedömargruppen genomför intervjuer och skriver en bedömarrapport. Bedömarrapporten överlämnas till rektor och dekan för att därefter offentliggöras. Sedan vidtar utarbetande av handlingsplan för varje forskarutbildningsämne samt rapportering till fakultetsnämnd.

Figur 1. Beskrivning av utvärderingsprocessen.

Bilaga 1. Förslag på klustring och tidsplan

I nedanstående klustringsförslag har vi strävat efter (1) att en numerärt begränsad bedömargrupp (4 personer; se systemdokumentet) ska ha tillräcklig kännedom om de i klustret ingående ämnestraditioner för att kunna genomföra en bedömning av de ingående forskarutbildningsämnena i klustret, och (2) att inget kluster blir orimligt stort med avseende på hur många forskarutbildningsämnen som ingår. Förslaget innehåller 6 kluster. Eftersom ett ämne enligt förslaget inte ska utvärderas av både UKÄ och Karlstads universitet under samma period, kommer de föreslagna klustren att anpassas efter UKÄ:s utvärderingsplan. Klustringsförslaget presenteras i tabell 1.

Tabell 1. Indelning av forskarutbildningsämnena vid Karlstads universitet i kluster. Ämnen som redan utvärderats av UKÄ finns inte med eftersom de inte ska utvärderas i denna utvärderingsomgång.

Kluster	Forskarutbildningsämne vid Kau, ej utvärderade av UKÄ	Antal
1	Statsvetenskap Risk- och miljöstudier Arbetsvetenskap Sociologi	4
2	Kulturgeografi Media- och kommunikationsvetenskap Informatik Företagsekonomi Juridik	5
3	Pedagogiskt arbete Engelska	2
4	Omvårdnad Folkhälsovetenskap Socialt arbete	3
5	Biologi Fysik Matematik	3
6	Materialteknik Kemiteknik	2

Utvärderingsprocessen av ett forskarutbildningsämne/kluster från uppstart tills att ämnen får en bedömarrapport tar ca en och en halv termin. Vi föreslår att två kluster, ett per fakultet, startar varje omgång. Det skulle då ta sammanlagt 3 år att utvärdera alla nuvarande forskarutbildningsämnen, inklusive den föreslagna pilotomgången (Tabell 2). Tidsåtgången blir densamma om vi tar bort UKÄ-utvärderade forskarutbildningsämnen.

Tabell 2. Förslag till utvärderingstakt och kluster omgång 2 och 3.

	HT 2022 Termin 3	VT 2023 Termin 4	HT 2023 Termin 5	VT 2024 Termin 6
omg 2		Kluster 1 och 5	Kluster 1 och 5	
omg 3			Kluster 2 och 4	Kluster 2 och 4

Nedan finns en konkret tidsplan för utvärderingen.

- 2022 - HT 22 Genomgång av utvärderingsmodellen och eventuella justeringar av modellen, dokument, anvisningar mm
- 2023 - VT 23 – HT 23 Omgång 2. Kluster 1 och 5.
 - HT 23 – VT 24 Omgång 3. Kluster 2 och 4.

Bilaga 2. Anvisningar självvärderingsrapport med bakgrundsfakta (tabeller)

Varje forskarutbildningsämne i ett kluster ska skriva en självvärdering. Dessa fogas sedan samman till ett dokument som distribueras till bedömaregruppen. Universitetsgemensam text placeras i inledningen. Självvärderingen baseras på bedömningsgrunder inom områdena (1) Förutsättningar; (2) Utformning, genomförande och resultat; (3) Doktorandperspektivet; samt (4) Arbetsliv och samverkan.

Självvärderingen skrivs genom att forskarutbildningsämnet svarar på frågorna under varje rubrik samt ser till att bilagorna som efterfrågas fylls i. Självvärderingen indelas i enlighet med rubriker som anges i mallen. Forskarutbildningsämnet ombeds göra en så reflekterande självvärdering som möjligt, identifiera styrkor och svagheter (goda exempel och utmaningar) samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning, beskrivningen sker istället genom det inlämnade tabellmaterialet och svaren på frågorna. Belys gärna med exempel.

Självvärderingen ska utgå från aktuella förhållanden för utbildningen och ska inte överstiga 20 sidor exklusive efterfrågade bilagor. Självvärderingen ska kunna stå för sig själv, det vill säga länkar ska inte inkluderas. Som bilaga till självvärderingen fylls nedan angivna tabeller i och samtliga tabeller laddas upp i Excelformat i Box. Bilägg följande bilagor:

- 1) Kravspecifikation på forskarutbildningsämnena (fås av granskningssamordnare).
- 2) Forskarutbildningsämnets allmänna studieplan (fås av granskningssamordnare).
- 3) Personal (fås av granskningssamordnare och stödgrupp).
 - a) Nu aktiva doktorander
 - b) Doktorander som avlagt examen de senaste fem åren
 - c) Tillgängliga handledare med handledarutbildning
 - d) Övriga forskare (utan handledarutbildning) relevanta för forskarutbildningsämnet
- 4) Publikationslista av utvalda publikationer (OBS skicka inte in själva publikationerna) samt bibliometri (fås av stödgrupp samt forskarutbildningsämnet)
 - a) Tio utvalda publicerade artiklar från 1) ämnets nu aktiva doktorander (listade i tabell 3a), 2) ämnets tillgängliga handledare (listade i tabell 3c), samt 3) från övriga forskare vid ämnet (listade i tabell 3d).
 - b) Lärosätets senast genomförda bibliometri avseende det utvärderade forskarutbildningsämnet inkluderande alla forskare och doktorander listade i tabellerna 3a, c och d.
- 5) Redovisning av forskarutbildningens struktur som visar att man säkerställer måluppfyllelse av examensmålen (skrivs av forskarutbildningsämnet).
 - a) Licentiatexamen
 - b) Doktorsexamen
- 6) Nu aktiva doktoranders individuella studieplaner, slumpmässigt urval om max 10 doktoranders ISP (tas fram av granskningssamordnare).
- 7) Lista med infrastruktur (om det är relevant)

Bilaga 3. Process efter mottagande av bedömrappport

1. Bedömrappporten i sin helhet skickas till rektor och berörd dekan med kopia till berörda ämnesföreträdare och prefekter.
2. Rapporten föredras för fakultetsnämnd och eventuellt forskarutbildningsutskottet.
3. Ett uppdrag att ta fram en eller flera handlingsplaner(mall i bilaga 4) per kluster för de påpekanden som inkommit i form av bör/måste, ges av dekanus till forskarutbildningsämnen i klustret.
4. Den föreslagna handlingsplanen diskuteras i ett seminarium som samlar de ansvariga och berörda inom respektive utvärderade miljö.
5. Handlingsplanen föredras eventuellt för forskarutbildningsutskottet och fastställs av fakultetsnämnden.
6. Uppföljning av de genomförda och planerade åtgärderna utifrån handlingsplanen sker i fakultetsnämnden senast 6 månader efter handlingsplanens fastställande.

Bilaga 4. Mall Handlingsplan

Forskarutbildningsämne X

Behandlas hos:	Datum

Måste åtgärdas		
<i>Punkt 1, Ordagrant ur rapporten det bedömargruppen tyckte måste åtgärdas.</i>		
Åtgärder	Ansvarig nivå/funktion	Klart senast - status
<ul style="list-style-type: none"> • Åtgärd 1 • Åtgärd 2 • 	t.ex. ämnesföreträdare, fakultetskansli, utbildningsråd...	Beräknat slutdatum och hur långt man kommit
<i>Punkt 2, Ordagrant ur rapporten det bedömargruppen tyckte måste åtgärdas.</i>		
Åtgärder	Ansvarig nivå/funktion	Klart senast - status
<ul style="list-style-type: none"> • 		
Bör åtgärdas		
<i>Punkt 1, Ordagrant ur rapporten det bedömargruppen tyckte bör åtgärdas.</i>		
Åtgärder	Ansvarig nivå/funktion	Klart senast - status
<ul style="list-style-type: none"> • 		
<i>Punkt 2, Ordagrant ur rapporten det bedömargruppen tyckte bör åtgärdas.</i>		
Åtgärder	Ansvarig nivå/funktion	Klart senast - status
<ul style="list-style-type: none"> • 		
<ul style="list-style-type: none"> • 		
Goda exempel		
<i>Ordagrant ur rapporten de goda exempel bedömargruppen pekat på.</i>		
Hur tar ni hand om de goda exemplen och sprider dem vidare?		